

Nr 25

Socialförsäkringsutskottets betänkande i anledning av motioner angående förutsättningarna för rätt till studiemedel.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

motionen 1972:114 av herr Källstad (fp), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om sådan komplettering av studiemedelsförordningen att de juridik- och religionskunskapsstuderande, som är inskrivna vid Lunds universitet men har sin undervisning förlagd till Göteborg vid kurser administrerade av Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet, Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet och Svenska kyrkans studieförbund, ges möjlighet att i fortsättningen erhålla statliga studiemedel;

motionen 1972:456 av fru Sundberg m. fl. (m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförs om rätt till studiemedel.

I motionen 1972:456 föreslås – mot bakgrund av att juridik- och religionskunskapsstuderande, som är inskrivna vid Lunds universitet men följer undervisningen vid kurser i Göteborg, inte erhåller studiemedel – att riksdagen beslutar att som definition av studerande vid universitet eller annan läroanstalt skall för rätt till studiemedel gälla

1. att den studerande är inskriven vid läroanstalten,
2. att den studerande deltar i examination enligt de regler läroanstalten fastställt för utbildningen.

Nuvarande ordning

Göteborgs universitet saknar juridisk fakultet. Den som vill studera för jur.kand.examen måste skriva in sig vid någon av de juridiska fakulteterna i Uppsala, Lund eller Stockholm. Juris studerande har dock haft möjlighet att vid den samhällsvetenskapliga fakulteten i Göteborg följa vissa kurser som ingår i juristutbildningen, nämligen den propedeutiska kursen i juridik och kursen i företagsekonomi, som tillsammans kräver en termins studier. Att detta varit möjligt beror på att kursfordringarna varit desamma för pol.mag. och jur.kand.examen. Från och med höstterminen 1971 har emellertid den propedeutiska kursen vid samhällsvetenskapliga fakulteten ersatts av en juridisk översiktskurs, som inte är jämställd med den propedeutiska kursen, vilket medfört att juris studerande måste genomgå den propedeutiska kursen på annat håll. Juris studerande har dock från samma tidpunkt beretts tillfälle att vid samhällsvetenskapliga

fakulteten i Göteborg följa den undervisning i nationalekonomi som erfordras för jur.kand.examen.

I Göteborg anordnas sedan några år viss juristutbildning även utanför universitetet i regi av Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet, som är ett från universitetet fristående organ. Dessa kurser är inte statsunderstödda utan finansieras genom avgifter från de studerande. För närvarande ges kurser i alla ämnen som ingår i jur.kand.examen med undantag av företagsekonomi och nationalekonomi – vilka ämnen som nyss nämnts kan studeras vid universitetet – och allmän rättslära. Det kan påpekas att den undervisning i nationalekonomi för jurister som ges vid universitetet delvis finansieras genom att kursverksamheten bidrar till kostnaderna för lärare. Antalet elever vid kursverksamhetens kurser i juridik uppgår innevarande termin till omkring 350. De som följer dessa kurser är inte inskrivna vid Göteborgs universitet utan vid juridiska fakulteten i Lund. Utbildningen grundar sig på ett omfattande samarbete med fakulteten i Lund. Lärarna kommer till övervägande delen därifrån, undervisningen motsvarar den som meddelas i Lund, tentamina är samordnade med dem i Lund och anses gjorda vid juridiska fakulteten där.

Vid Göteborgs universitet finns inte heller någon teologisk fakultet. Sådan finns endast vid universitetet i Uppsala och Lund, där man också kan studera religionskunskap vid de humanistiska fakulteterna. Detta ämne är däremot inte representerat vid humanistiska fakulteten i Göteborg. En motion med krav på att där anordna undervisning i ämnet har avslagits av årets riksdag (UbU 1972:4). I Göteborg ges emellertid sedan några år kurser i religionskunskap och vissa närliggande ämnen utanför universitetet. Dessa anordnas som s. k. universitetscirklar i regi av Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet i Göteborg. Denna har enligt sina stadgar till uppgift att verka som ett kurs- och forskningsorgan på folkbildningsområdet i fråga om teologisk utbildning. Institutet är inordnat under Sveriges kyrkliga studieförbund. Uppläggningsen av undervisningen sker i samråd med teologiska fakulteten i Lund. För undervisningen anlitas också lärare därifrån. De studerande – f. n. omkring 80 – är inskrivna vid humanistiska fakulteten i Lund och tentamina anses gjorda där.

De studerande som följt nu angivna kurser och varit inskrivna vid Lunds universitet har tidigare kunnat beviljas studiemedel av studiemedelsnämnden i Lund. Denna praxis har emellertid, såsom redovisas i det följande, numera ändrats så att studiemedel inte längre utgår för ifrågakvarande studier.

Gällande bestämmelser om studiemedel

Enligt 1 § studiemedelsförordningen (1964:401) utgår studiemedel till den som bedriver studier vid de universitet, högskolor och övriga läroanstalter eller utbildningslinjer, beträffande vilka Konungen så bestämmer. En förteckning över dessa finns intagen i en särskild

författning, kungörelsen (1971:338) om läroanstalter och utbildningslinjer vid vilka studiemedel utgår. I denna förteckning upptas varken Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet eller Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet i Göteborg.

I 12 § studiemedelskungörelsen (1964:592) stadgas att studiemedel får utbetalas endast om den studerande styrker att han bedriver studier vid sådan läroanstalt eller utbildningslinje, vid vilken staten tillhåller studiemedel. Som bevis godtas endast studieintyg som utfärdats av lärare som meddelar den studerande undervisning eller handledning.

Ansökan om studiemedel prövas av vederbörande lokala studiemedelsnämnd. Dess beslut kan överklagas till centrala studiehjälpsnämnden (CSN), som bl. a. också har till uppgift att utfärda föreskrifter för tillämpning av studiemedelsförordningen.

Enligt 32 § studiemedelsförordningen kan studiemedel, som någon obehörigen uppburit, omedelbart krävas tillbaka. Förutsättningen härför är att den studerande insett eller bort inse att han inte haft rätt till studiemedel. Fråga om återkrav prövas av CSN. Om lokal studiemedelsnämnd upptäcker att någon uppburit studiemedel utan att ha rätt till det, skall nämnden genast anmäla detta till CSN.

Tidigare riksdagsbehandling av frågan om juristutbildning i Göteborg

1963 års universitets- och högskolekommitté (U 63) framlade 1965 två betänkanden angående den fortsatta utbyggnaden av universitet och högskolor. Under remissbehandlingen aktualiserades frågan om att förlägga en ny juridisk fakultet till Göteborg. I propositionen 1965:141 uttalade vederbörande departementschef emellertid att han inte fann skäl att då förorda inrättandet av en sådan. Han förklarade sig dela U 63:s mening att den fortsatta utbyggnaden av de juridiska fakulteterna, liksom av de teologiska, skulle ske genom förstärkningar av de befintliga fakulteterna. Dessa riktlinjer godtogs av riksdagen. — Krav på inrättande av en ny juridisk fakultet, exempelvis i Göteborg, framfördes på nytt i motioner vid 1967 års riksdag. Som skäl härför åberopades den kraftiga ökningen av antalet studerande vid de juridiska fakulteterna. Motionerna avslogs emellertid av riksdagen på hemställan av statsutskottet (SU 1967:183).

I en interpellation vid 1966 års riksdag (AK 29:34) frågade herr Källstad ecklesiastikministern om denne avsåg att framlägga förslag om förlängning av entermisutbildningen för juris kandidatexamen vid Göteborgs universitet till att omfatta ytterligare en termin, så att studenter som var hosatta i Göteborg eller dess närhet kunde fullgöra ett helt år av studiegången för juris kandidatexamen i sin hemort. Interpellanten hänvisade till att Göteborgs universitet i en framställning till Kungl. Maj:t hade begärt att under budgetåret 1966/67 få anordna sådan tvåterminsundervisning, vilken varit avsedd att omfatta förutom den propedeutiska kursen och företagsekonomi även rättshistoria och nationalekonomi. Universitetets framställning, som tillstyrkts av universi-

tetskanslersämbetet, hade avslagits av Kungl. Maj:t den 29 juli 1966. Ecklesiastikministern framhöll i sitt interpellationssvar den 22 november 1966 (AK 34:22) att anledningen till att det var möjligt för juris studerande att följa den propedeutiska kursen och kursen i företags-ekonomi vid Göteborgs universitet var att man där hade en samhällsvetenskaplig fakultet med utbildning bl. a. för pol.mag.examen och att undervisning och kursfordringar var identiska för juris och politices studerande i fråga om dessa båda kurser. Han menade att om man till Göteborg förlade ytterligare en termins undervisning i juridik skulle detta vara begynnelsen till skapandet av en juridisk fakultet i Göteborg. Han förklarade att han inte var beredd att – mot riksdagens ställningstagande vid 1965 års riksdag till den fortsatta utbyggnaden av de juridiska fakulteterna – medverka till en sådan successiv uppbyggnad av juridisk utbildning vid Göteborgs universitet.

Förslag om utbyggnad av den juridiska undervisningen vid Göteborgs universitet till att omfatta två terminer återkom i motioner vid de följande årens riksdagar. Motionerna avslogs emellertid med hänvisning till de av riksdagen år 1965 gjorda uttalandena om utbyggnaden av de juridiska fakulteterna (SU 1967:40, 1968:41, 1969:46).

Den fortsatta planeringen av det eftergymnasiala utbildningssystemet utreds för närvarande av 1968 års utbildningsutredning (U 68), som väntas lägga fram sitt slutbetänkande under 1972. Inom utredningen övervägs bl. a. principiella och mer långsiktiga frågor rörande juristutbildningens mål och organisation på grundval av förslag från en expertgrupp inom utredningen.

Tidigare behandling av frågan om studiemedel till ifrågavarande studerande

Genom beslut den 29 mars 1971 avgjorde CSN ett ärende om fortsatta studiemedel till en studerande, som var inskriven vid juridiska fakulteten vid Lunds universitet men bedrev studierna vid kurser anordnade av Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet. Studiemedelsnämnden i Lund hade avslagit ansökan om studiemedel. Den studerandes besvär över beslutet avslogs av CSN på den grund att klaganden inte bedrev studiemedelsberättigande studier.

På förekommen anledning beslöt CSN den 30 juni 1971 att göra det uttalandet att nämnda utbildning på nedan angivna skäl inte kunde anses berättiga de studerande till studiemedel.

Enligt 1 § studiemedelsförordningen (1964:401) tillhandahåller staten studiemedel för finansiering av studier vid de universitet och högskolor och de övriga läroanstalter eller utbildningslinjer, beträffande vilka Konungen så bestämmer. Utbildningen vid kursverksamheten vid Göteborgs universitet är icke upptagen i Kungl. Maj:ts förteckning över läroanstalter och utbildningslinjer vid vilka studiemedel utgår. Ej heller är utbildningen statlig, statsunderstödd eller ställd under statlig tillsyn, vilket är ett annat huvudvillkor för att studiestöd skall kunna utgå.

Eftersom rätten till studiemedel enligt förutnämnda 1 § i studiemedelsförordningen är knuten till den omständigheten, att vederbörande *studerar* vid läroanstalt vid vilken studiemedel utgår, ger enbart inskrivning vid sådan läroanstalt – exempelvis Lunds universitet – inte rätt till studiemedel. Som minimikrav måste nämligen gälla att den studerande deltar i obligatorisk undervisning samt examination som anordnas vid läroanstalten enligt för utbildningen gällande regler.

Nämnden erinrade vidare om de bestämmelser som gäller för utfärdande av studieintyg och konstaterade att lärare har rätt att utfärda studieintyg endast på grundval av undervisning eller handledning som han meddelar i sin egenskap av lärare vid studiemedelsberättigande läroanstalt.

I en skrivelse från rektorsämbetet vid Lunds universitet den 11 augusti 1971 till juridiska fakultetens ordinarie lärare hänvisade ämbetet till CSN:s sistränämnda beslut och erinrade om att CSN förutskickat att universitetet under någon termin övergångsvis torde komma att godta undervisning i Göteborg. Med anledning härav rekommenderade rektorsämbetet att följande studerande övergångsvis skulle anses bedriva studier vid universitetet och därmed vara berättigade att erhålla studieintyg trots att de inte uppfyllde kravet på deltagande i obligatorisk undervisning:

1) Studerande, som under tidigare termin i visst examensämne (motsvarande) genomgått föreskriven obligatorisk undervisning, meddelad i regi av kursverksamheten i Göteborg men av vederbörande examinator vid universitetet i Lund bedömd såsom likvärdig med motsvarande, vid universitetet meddelad undervisning.

2) Studerande, som under höstterminen 1971 vid kursverksamheten i Göteborg i visst examensämne (motsvarande) fullföljer undervisning, som utgör fortsättning på kurs i ämnet bevisad under närmast föregående termin, under förutsättning att undervisningen av vederbörande examinator vid universitetet i Lund bedöms som likvärdig med motsvarande, vid universitetet meddelad undervisning.

Vid sammanträde den 2 september 1971 behandlade juridiska fakultetens utbildningsnämnd vid Lunds universitet fråga om rätt till studiemedel för juris studerande som bedriver studier vid kursverksamheten i Göteborg och dispens från obligatorisk undervisning i respektive examensämne. Undervisningsnämnden beslöt hänskjuta ärendet till respektive examinator. I beslut den 29 september 1971 fann undervisningsnämnden examinerarna berättigade att förrätta examination på annan ort om det skedde under betryggande former och ej var till nackdel för de studerande.

I en interpellation vid 1971 års höstsession frågade herr Källstad chefen för utbildningsdepartementet om denne var beredd medverka till att de juridik- och religionskunskapsstuderande som är inskrivna vid Lunds universitet men har sin undervisning förlagd till Göteborg även i fortsättningen ges möjlighet att erhålla studiemedel. Interpellationen besvarades av statsrådet Moberg den 26 november 1971. Han framhöll bl. a. att det är regering och riksdag som beslutar om lokalisering av

den högre utbildningen, att riksdagen vid flera tillfällen sagt nej till juridisk utbildning i Göteborg och att gällande bestämmelser inte ger underlag för att bevilja studiemedel åt ifrågavarande studerande. Han förklarade emellertid att han hade förståelse för att de studerande kände sig lurade, eftersom de påbörjat en utbildning på villkor som de trott gälla men som i själva verket inte gällt. Han erinrade också om de övergångsbestämmelser som utfärdats i de studerandes intresse.

I en skrivelse till CSN den 28 januari 1972 meddelade studiemedelsnämnden i Lund att det vid kontroll efter höstterminens slut visat sig att ett stort antal studerande, som under höstterminen 1971 varit inskrivna vid juridiska fakulteten i Lund och som uppburit studiemedel, i själva verket följt den undervisning som anordnats av kursverksamheten i Göteborg och även undergått tentamen där. Studiemedelsnämnden framhöll att dessa studerande inte bedrivit sina studier på det sätt som förutsatts av CSN och att inte heller rektorsämbetets övergångsbestämmelser varit tillämpliga i dessa fall. Nämnden uttalade att det kunde ifrågasättas om inte studiemedel som beviljats dessa studerande för höstterminen 1971 borde återkrävas. Vidare hemställde nämnden om direktiv från CSN för handläggningen av ansökningar om studiemedel till ifrågavarande kategori studerande.

Efter att ha fått studiemedelsnämndens i Lund skrivelse på remiss avgav universitetskanslersämbetet (UKÄ) den 13 mars 1972 yttrande i ärendet. UKÄ underströk inledningsvis att det är statsmakterna som har att besluta om samhällets lokalisering av högre utbildning och att statliga anslag för studiestöd inte kan få användas för okontrollerad lokalisering på enskilt initiativ av den högre utbildningen. När det gällde frågan om anordnande av undervisning och examination utanför universitetsorten hävdade UKÄ att det varken förelåg rätt eller skyldighet för universitetsmyndighet att anordna utbildning på annan ort. UKÄ fann vidare på anförda skäl att utbildningsnämndens ovannämnda beslut om examination på annan ort saknat stöd i gällande bestämmelser och att nämnden inte kunde anses ha haft rätt att, på sätt som skett, för en grupp av studerande hänskjuta prövningen av dispens från obligatorisk undervisning till vederbörande examinator.

I skrivelse till studiemedelsnämnden i Lund den 24 mars 1972 uttalade CSN med hänvisning till vad UKÄ anförde att utbildningsnämndens beslut inte kunde medföra att kraven för rätt till studiemedel var uppfyllda för berörda studerande. CSN framhöll vidare att ansökan om studiemedel inte borde bifallas, om denna avsåg studier vid Lunds universitet men det av omständigheterna framgick att studierna faktiskt bedrevs vid kursverksamheten i Göteborg. När det gällde frågan om återkrav av studiemedel fann CSN att studiemedel obehörigen uppburits av vissa studerande under höstterminen 1971. Då det emellertid inte kunde anses styrkt att alla studerande efter utbildningsnämndens beslut i september 1971 insett eller bort inse att de inte varit berättigade till studiemedel, borde enligt CSN återkrav inte ske i något av fallen. Om det i fortsättningen framkom att studiemedel som beviljats för studier vid Lunds universitet

använts för studier vid kursverksamheten, borde emellertid fråga om återkrav snarast aktualiseras.

Med anledning av en framställning till Kungl. Maj:t från Göteborgs teologgrupp angående rätt till studiemedel för sådana studerande vid Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet i Göteborg som var inskrivna vid Lunds universitet, avgav CSN den 19 november 1971 yttrande till chefen för utbildningsdepartementet. CSN hänvisade inledningsvis till att Kungl. Maj:t tidigare avslagit likartade framställningar från religionsvetenskapliga instituten i Linköping och Kalmar. CSN erinrade också om att samarbete mellan universiteten och studieförbunden så gott som alltid förekom när det gällde uppläggnings av akademiska kurser utanför universiteten. Vidare framhöll CSN att teologiutbildningen i Göteborg inte kunde anses tillhöra Lunds universitet, att den inte heller var att hänföra till sådan decentraliserad akademisk utbildning över vilken UKÄ hade tillsyn samt att utbildningen i Göteborg – liksom utbildning i övrigt inom studieförbundens ram – inte uppfyllde de i studiemedelsförordningen angivna villkoren för rätt till studiemedel. Nämnden hänvisade till sitt ställningstagande i fråga om studiemedel till de juridikstuderande i Göteborg och till de övergångsbestämmelser som utfärdats för dessa. CSN hade från studiemedelsnämnden i Lund inhämtat att man i fråga om de studerande vid religionsvetenskapliga institutet tillämpat en i princip liknande mjuk avveckling.

Genom beslut den 21 januari 1972 lämnade Kungl. Maj:t – som förklarade sig förutsätta att beträffande nu förevarande studerande tillämpades i huvudsak samma avvecklingsförfarande som i fråga om deltagarna i juristutbildningen i Göteborg – den av Göteborgs teologgrupp gjorda ansökningen utan åtgärd.

Utskottet

Vid Göteborgs universitet finns varken juridisk eller teologisk fakultet. Juris studerande har dock haft möjlighet att vid den samhällsvetenskapliga fakulteten i Göteborg följa vissa kurser som ingår i juristutbildningen, tidigare den propedeutiska kursen i juridik och kursen i företagsekonomi och sedan höstterminen 1971 kurserna i företagsekonomi och nationalekonomi.

Sedan några år anordnas i Göteborg utanför universitetet viss undervisning för blivande jurister, präster och lärare i religionskunskap. Stiftelsen kursverksamheten vid Göteborgs universitet, som är ett från universitetet fristående organ, ger kurser i så gott som alla de ämnen som ingår i jur.kand.examen. Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet i Göteborg, som är inordnad under Sveriges kyrkliga studieförbund, anordnar universitetscirkel i religionskunskap och vissa närliggande ämnen. För alla dessa kurser gäller att uppläggnings av undervisningen sker i samråd med vederbörande fakultet vid Lunds universitet och att lärarna till stor del hämtas därifrån. De studerande är inskrivna vid Lunds

universitet, och tentamina som äger rum i Göteborg anses gjorda vid Lunds universitet.

De studerande som följt kursverksamhetens kurser i juridik eller kurserna i religionskunskap har tidigare kunnat erhålla studiemedel, som beviljats av studiemedelsnämnden i Lund för studier vid Lunds universitet. Under förra året uppmärksammade emellertid studiemedelsnämnden att det förekom att studerande, som var inskrivna vid Lunds universitet, i själva verket bedrev sina studier i Göteborg vid kurser utanför universitetet. I mars 1971 avtog CSN en ansökan om studiemedel från en juris studerande, som studerade på detta sätt, med den motiveringen att han inte bedrev studiemedelsberättigande studier. På förekommen anledning beslöt CSN den 30 juni 1971 att närmare precisera skälen till att juris studerande, som följde kursverksamhetens kurser, inte kunde anses berättigade till studiemedel. CSN erinrade därvid först om bestämmelsen i 1 § studiemedelsförordningen, enligt vilken studiemedel utgår för studier vid de universitet, högskolor och övriga läroanstalter eller utbildningslinjer, beträffande vilka Konungen så förordnar. Utbildningen vid kursverksamheten i Göteborg var inte upptagen i Kungl. Maj:ts förteckning över sådana läroanstalter och utbildningslinjer. Inte heller uppfyllde utbildningen det andra huvudvillkoret för att studiemedel skall kunna utgå, nämligen att utbildningen är statlig, statsunderstödd eller ställd under statlig tillsyn. CSN uttalade därefter att det inte räckte att den studerande var inskriven vid läroanstalt vid vilken studiemedel utgår. Eftersom rätten till studiemedel är knuten till att vederbörande *studerar* vid sådan läroanstalt måste som minimikrav för rätt till studiemedel gälla att den studerande deltar i obligatorisk undervisning och examination som anordnas vid läroanstalten enligt för utbildningen gällande regler.

Rektorsämbetet vid Lunds universitet utfärdade i augusti 1971 vissa rekommendationer avsedda att gälla övergångsvis under höstterminen 1971 för de juridikstuderande i Göteborg. Rekommendationerna innebar att studerande, som under tidigare termin genomgått undervisning i visst examensämne vid kursverksamheten eller som där under höstterminen 1971 fullföljde undervisning som utgjorde fortsättning på kurs i ämnet under närmast föregående termin, skulle anses bedriva studier vid Lunds universitet. Dessa studerande skulle därmed, trots att de inte uppfyllde kravet att delta i obligatorisk undervisning vid universitetet, vara berättigade att erhålla sådant studieintyg som krävs för utbetalning av studiemedel.

Sedan Göteborgs teologgrupp i en framställning till Kungl. Maj:t anhållit om sådan ändring i studiemedelsförordningen, att studerande vid Stiftelsen religionsvetenskapliga institutet i Göteborg vilka var inskrivna vid Lunds universitet kunde erhålla studiemedel, beslöt Kungl. Maj:t den 21 januari 1972 lämna framställningen utan åtgärd. Kungl. Maj:t förklarade sig därvid förutsätta att beträffande ifrågavarande studerande skulle tillämpas i huvudsak samma avvecklingsförfarande som i fråga om deltagarna i juristutbildningen i Göteborg.

I nu förevarande motioner behandlas frågan om studiemedel till de

juridik- och religionskunskapsstuderande, som är inskrivna vid Lunds universitet men följer undervisningen vid kurser i Göteborg. I motionen 1972:114 hemställs om sådan ändring av studiemedelsförordningen att dessa studerande får möjlighet att i fortsättningen erhålla studiemedel. I motionen 1972:456 föreslås att det för rätt till studiemedel inte skall krävas att den studerande följer viss obligatorisk undervisning utan att det skall räcka att vederbörande är inskriven vid läroanstalten och deltar i föreskriven examination.

Frågan om rätt till studiemedel för juris studerande i Göteborg bör ses mot bakgrund av att det vid upprepade tillfällen tidigare varit på tal att förlägga en juridisk fakultet till Göteborg. Denna fråga aktualiserades under remissbehandlingen av U 63:s år 1965 framlagda betänkanden liksom i motioner vid 1967 års riksdag, dock utan resultat. Under 1960-talets tre sista år väcktes motioner som syftade till att entermisundervisningen för juris studerande vid Göteborgs universitet skulle utbyggas till att omfatta två terminer. Motionerna avslogs med hänvisning till att riksdagen år 1965 godtagit att den fortsatta utbyggnaden av de juridiska fakulteterna skulle ske genom förstärkningar av redan befintliga sådana fakulteter. För närvarande utreds den fortsatta planeringen av det eftergymnasiala utbildningssystemet av 1968 års utbildningsutredning (U 68), som väntas lägga fram sitt slutbetänkande under 1972. Inom utredningen övervägs bl. a. principiella och mer långsiktiga frågor rörande juristutbildningens mål och organisation.

Som framgår av det föregående medger utformningen av nu gällande bestämmelser inte att studiemedel beviljas de juridik- och religionskunskapsstuderande i Göteborg. En ändring av bestämmelserna innebärande att studiemedel kunde utgå till dessa studerande skulle medföra att man frångick hittills gällande principer för rätt till studiemedel. En sådan ändring skulle vidare medföra konsekvenser för den undervisning på eftergymnasial nivå som på andra håll bedrivs av de frivilliga studieförbunden. Den som studerar vid sådana kurser kan nu inte erhålla studiemedel. Om bestämmelserna ändrades därhän att studiemedel kunde beviljas de juridik- och religionskunskapsstuderande i Göteborg, skulle man inte kunna förvägra studerande vid andra dylika kurser att erhålla motsvarande förmån. Att å andra sidan utsträcka rätten till studiemedel till att omfatta alla dessa studerande skulle innebära bl. a. att man accepterade att statliga anslag för studiestöd användes till okontrollerad lokalisering av den högre utbildningen på enskilt initiativ. En författningsändring med sådana konsekvenser kan utskottet självfallet inte tillstyrka.

På grund av det anförda avstyrker utskottet motionerna. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att åtgärder vidtagits för att underlätta situationen för de studerande i Göteborg som tidigare erhållit studiemedel och haft anledning tro att de även i fortsättningen skulle erhålla sådana medel. Rektorsämbetet vid Lunds universitet har som nämnts utfärdat övergångsbestämmelser som möjliggjort för de studerande att gradvis ställa om sig till de av CSN år 1971 fastslagna principerna för

beviljande av studiemedel. Enligt vad utskottet inhämtat har studiemedelsnämnden i Lund behandlat ansökningar om studiemedel från religionskunskapsstuderande i Göteborg på sådant sätt att en mjuk avveckling åstadkommits även för denna grupp studerande. Vidare bör erinras om att CSN i fråga om sådana studerande, som under höstterminen 1971 bedrivit juridikstudier i Göteborg och erhållit studiemedel utan att vara berättigade därtill, beslutat att inte i något fall aktualisera frågan om återkrav av studiemedlen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

- 1) motionen 1972:114,
- 2) motionen 1972:456.

Stockholm den 4 maj 1972

På socialförsäkringsutskottets vägnar

ERIC CARLSSON

Närvarande: herrar Carlsson i Vikmanshyttan (c), Lundberg (s), fröken Sandell (s), herrar Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Persson i Stockholm (s), Mundebo (fp), Marcusson (s), Olsson i Stockholm (vpk), Andersson i Nybro (c), fröken Bergström (fp), herrar Signell (s), Lindström (s) och Andersson i Ljung (m).